

Nové úlohy architekta

Eva Kuruczová

Opísať povolanie architekta vôbec nie je jednoduché. Je to ten človek, ktorý poskytuje rôzne architektonické činnosti, ako je návrh, dizajn a konštrukcia budov, poskytuje poradenskú činnosť v oblasti architektúry, ktorého kreatívna práca je určitým prepojením medzi investorom a užívateľom stavby.

Z tohto postavenia vždy stojí na oboch stranách, musí múdro, z nadhľadu a s architektonickým citom usmerňovať vývoj projektu tak, aby všetky dotknuté strany boli spokojné. To je úloha architekta. Hľadanie možností, hľadanie nových ciest, pri ktorom dobrý architekt použije vlastnú skúsenosť, lexikálne vedomosti a cit.

V súčasnosti akoby sa prekomplikovalo naše povolanie. Pravdepodobne je to globálny problém. Zo strany širokej verejnosti málokedy je úcta k profesii architekta. V tomto materiálove orientovanom svete ľudia podceňujú kreatívne myšlienky. Hodnotu má to, čo je jasne definované, kde je vidno, čo kúpi a za aké peniaze. Pri výbere architekta ich veľakrát motivuje len jedna vec, čím lacnejšie získať projekt. S takýmto prístupom donúti architekta na povrchné riešenie problematiky, na rýchle dosiahnutie akéhokoľvek výsledku bez morálnej hodnoty. A negatívne výsledky sú postavené všade okolo nás. Väšinou prebieha stavba očividne bezcitných, nepremyslených objektov. Postupne si uvedomujeme, že sme robili veľké, nezvratné chyby. Je to však začarovaný kruh. Existuje cesta von? Určite ano, len tú cestu treba nájsť.

Uvedomením si morálnej zodpovednosti môžeme urobiť prvý krok k zmene. Čo to vlastne znamená toto kľúčové slovo *zodpovednosť* všeobecne a ako sa to objaví v našej profesii. Zodpovednosť je povinnosť niesť následky za naše rozhodnutie, za naše činy. Táto morálna vlastnosť charakterizuje prístup človeka k svojim životným úlohám, je to vzťah medzi skutkami a jeho svedomím. Ja osobne považujem profesiu architekta ako povolanie duchovne vyspelých ľudí, ktorí majú slúžiť svetu. Majú to robiť s láskou, ktorá sa plne prejavuje v kreativite, keďže sa tu objaví plná pozornosť na jednu činnosť, a majú to robiť zodpovedne aj napriek tým skutočnostiam, že musia rozhodovať a za tým svojim rozhodnutím v plnej miere stáť. Čo sa týka našej profesie, je tu značná miera zodpovednosti, ktorú akoby v poslednom čase neberieme dosť vážne. V tejto situácii je oprávnená otázka, prečo? Chýba nám kreativita (láska) alebo sebadisciplína? Chceme sa zrieknuť zodpovednosti? Nedôverujeme sami seba, lebo necítíme úctu zo strany, pre ktorú pracujeme? Jednoznačné odpovede na tieto otázky neexistujú alebo asi aj na každú trochu áno. A sme zasa v tom začarovanom kruhu. Ale napriek všetkým globálnym problémam

spoločnosti práve my musíme urobiť ten prvý krok, my sme schopní prezentovať naše myšlienky, naše city, náš zodpovedný prístup.

Dnes je najťažšou úlohou získať späť stratenú dôveru. Ľuďom treba ukázať, že sme ozajstní tvorcovia s použiteľnými nápadiami, že nie sme ľahostajní k ich problémom, že vieme identifikovať ich problém. A nielen identifikovať, ale aj poskytnúť rôzne nápady na riešenie. Našou úlohou je vystúpiť z dlhodobého introvertného správania, rozmyšľania. Veď na to máme vynikajúci nástroj a to je kreativita. Tento špecifický spôsob vyjadrovania lásky a pozornosti je najefektívnejší. Je to len na nás, ako využijeme ostatné prostriedky, ako sú inštitúcie, médiá, rôzne biennale a prehliadky architektúry. Musíme nájsť vhodný spôsob komunikácie s verejnosťou, lebo v tomto procese je komunikácia nevyhnutná. Prostredníctvom médií máme možnosť formovať rozmyšľanie ľudí, predurčovať koncepty budúcnosti.

Cieľom by bolo dosiahnuť veľkorysý rozmyšľanie občanov, úctihodný prístup pri výbere architekta. Tieto skutočnosti by nám pomohli pri tvorbe veľkorysých objektov a pri realizovaní významných diel.

Naša práca je zameraná na vytváranie životných priestorov pre rôzne ľudské činnosti. Z toho titulu musíme byť zbehlí v umení, vo vede, v technológií, ale predovšetkým musíme mať profesionálny prístup a vlastnú filozofiu, s ktorou sa odlišujeme od ostatných kolegov. Táto filozofia a náš osobný prístup nás robí jedinečným. Ďalšou našou úlohou je ustavične sa vzdelávať, hľadať po svete nové inšpirácie, cestovať a spoznať ďaleké krajiny, kultúru, históriu rôznych etnických skupín. Tieto poznatky nás posunú vždy o krok dopredu, otvárajú nové cesty v našom rozmyšľaní, čím sa obohatíme o viaceré uhly pohľadu.

Veľmi dôležitou stránkou našej práce je už spomínaná životná filozofia, ktorá je verbálne sprostredkovanie citov v architektúre. Nie je to ľahké opísať city, hlavné inšpirácie, ale mali by sme sa naučiť prezentovať zrozumiteľným spôsobom, logicky odôvodniť naše jednotlivé riešenia, a tým naše návrhy budú pochopiteľné širokej verejnosti, budú prirodzené a bezprostredné. Ak s rozumiteľným vysvetlením stojíme za naším návrhom, budeme autentickí. Keďže dávame kúsok zo seba, budeme aj hodnoverní. Takýmto spôsobom získavame späť stratenú dôveru a budujeme našu spoľahlivosť. Cieľovedome a odvážne bojujeme za našu profesijnú slobodu, ktorá nesie v sebe značnú mieru zodpovednosti. Ak si to uvedomujeme, tak môžeme tvrdiť, že sme pripravení a zrelí na naše výnimočné povolanie.

Slovenská architektonická tvorba naďalej potrebuje osobnosti, ktoré svojou autoritou a spoľahlivým prístupom k danej problematike získajú dôveru verejnosti, posunú túto kreatívnu tvorbu na zaslúžené miesto, kde sa stanú nasledovanihodným vzorom pre budúce generácie jednak v oblasti architektonickej tvorby a jednak v spoločenskom živote.

Esej bola napísaná v akademickom roku 2012/2013 v rámci predmetu: Trendy modernej architektúry a urbanizmu v 1. ročníku inžinierskeho štúdia na FA STU.